

Účast obviněného při jednání

Pokud obviněný doloží, že má zdravotní problémy a nebylo prokázáno, že jde jen o účelovou snahu vyhnout se projednání věci před soudem, když současně požádá o odročení jednání, jde o dostačující podklady k tomu, aby soudem byla jeho žádost akceptována a aby bylo jednání odročeno.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 8 Tdo 32/2007, ze dne 11.1.2007)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v neveřejném zasedání o dovolání obviněné Ing. A. S., proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 13. 9. 2006, sp. zn. 5 To 67/2006, který rozhodl jako soud odvolací v trestní věci vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 48 T 5/2002, tak, že podle § 265k odst. 1 tr. ř. se zrušuje rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 13. 9. 2006, sp. zn. 5 To 67/2006. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. se zrušují všechna další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. se přikazuje Vrchnímu soudu v Olomouci, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 13. 7. 2005, sp. zn. 48 T 5/2002, byla obviněná Ing. A. S. uznána vinnou v bodě I. 1-3) trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 4 tr. zák., ve znění zák. č. [265/2001](#) Sb., v bodě I. 4 9) trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák., ve znění zák. č. [265/2001](#) Sb. a v bodě II. trestným činem zpronevěry podle 248 odst. 1, odst. 2 tr. zák. ve znění zák. č. [265/2001](#) Sb.

Za tyto trestné činy byla odsouzena podle § 250 odst. 4 tr. zák., za použití § 35 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání šesti let, pro jehož výkon byla podle § 39a odst. 3 tr. zák. zařazena do věznice s dozorem. Podle § 49 odst. 1 a § 50 odst. 1 tr. zák. byl obviněný uložen trest zákazu činnosti spočívající jednak v zákazu podnikání s předmětem činnosti nákup zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej v trvání čtyř roků a jednak spočívající v zákazu působení ve statutárních orgánech společností založených a působících podle obchodního zákoníku, které mají jediný předmět podnikání, a to nákup zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej, na čtyři roky. Dále bylo rozhodnuto podle § 226 písm. b) tr. ř. o zproštění obviněné z obžaloby pro dílčí útok pokračujícího trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák. a rovněž i o nárocích poškozených.

Vrchní soud v Olomouci jako soud odvolací na základě odvolání podaných obviněnou Ing. A. S. a poškozeným Z. d. K., se sídlem K., směřujících proti výše citovanému rozsudku Krajského soudu v Ostravě rozhodl tak, že rozsudkem ze dne 13. 9. 2006, sp. zn. 5 To 67/2006, podle § 258 odst. 1 písm. b), c), odst. 2 tr. ř. z podnětu odvolání obviněné Ing. A. S. napadený rozsudek částečně zrušil, a to ve výroku o vině pod bodem II., ve výrociích o trestech a způsobu jejich výkonu a ve výroku o náhradě škody učiněném podle § 229 odst. 1 tr. ř. ve vztahu k poškozené společnosti T. AG W. Podle § 259 odst. 3 tr. ř. obviněnou Ing. A. S. za trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 4 tr. zák. ve znění zák. č. [265/2001](#) Sb., a trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák., ve znění zák. č. [265/2001](#) Sb., ohledně nichž zůstal rozsudek soudu prvního stupně ve výrociích o vině pod body I. 1-3) a I. 4-9) nedotčen, odsoudil podle § 250 odst. 4 tr. zák., za použití § 35 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání pěti roků a deseti měsíců a pro jeho výkon ji podle § 39a

odst. 3 tr. zák. zařadil do věznice s dozorem. Podle § 49 odst. 1 a § 50 odst. 1 tr. zák. obviněné uložil trest zákazu činnosti, spočívající v zákazu podnikání s předmětem činnosti nákup zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej, a spočívající v zákazu výkonu funkce člena statutárních orgánů obchodních společností a družstev s předmětem činnosti nákup zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej, na čtyři roky. Podle § 259 odst. 1 tr. ř. ve zrušené části ohledně skutku pod bodem II. napadeného rozsudku věc vrátil soudu prvního stupně. Odvolání poškozené společnosti Z. d. K., se sídlem K., podle § 256 tr. ř. zamítl.

Proti tomuto rozsudku soudu druhého stupně ve vztahu k části, v níž bylo rozhodnuto o nezměněném výroku o vině ve vztahu ke skutkům pod bodem I. rozsudku soudu prvního stupně a byl ji za tuto trestnou činnost uložen trest, podala obviněná prostřednictvím obhájce JUDr. R. V. dovolání, které vymezila dovolacími důvody podle § 265b odst. 1 písm. d), l) tr. ř. Za vadu označila to, že došlo k porušení ustanovení § 202 odst. 4 tr. ř. s použitím ustanovení § 238 tr. ř., když veřejné zasedání u odvolacího soudu bylo dne 13. 9. 2006 konáno v její nepřítomnosti i přesto, že se k soudu nemohla dostavit z důvodu své zdravotní indispozice, která u ní nastala dne 12. 9. 2006. Vrchní soud v Olomouci proto písemně požádala o odročení veřejného zasedání, a to v žádosti, kterou s jejím písemným vyjádřením k věci a lékařským potvrzením doručil Vrchnímu soudu v Olomouci dne 13. 9. 2006 její obhájce. Vrchní soud v Olomouci převzal tuto žádost, lékařské zprávy i písemné vyjádření obviněné, které však posléze odmítl při veřejném zasedání přečíst, rozhodl o konání jednání v její nepřítomnosti, a o věci i rozhodl. Obviněná omluvu, kterou soudu takto předala, považovala za řádnou, a podle daných možností i za včasnou, a v jejím nepřijetí a neakceptování požadavku na odročení shledala porušení svého práva na účast u jednání soudu a uplatnění své obhajoby.

V závěru dovolání obviněná navrhla, aby Nejvyšší soud České republiky (dále jen Nejvyšší soud) podle § 265k tr. ř. zrušil napadené rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci v napadené části a podle § 265l odst. 1 tr. ř. tomuto soudu přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

K předmětnému dovolání se podle § 265h odst. 2 tr. ř. písemně vyjádřil státní zástupce činný u Nejvyššího státního zastupitelství a uvedl, že skutečnosti namítané v dovolání již ve vystoupení obhájce obviněné odezněly u veřejného zasedání odvolacího soudu, na což odvolací soud ve svém rozhodnutí na straně 10 i sám upozornil. Odvolací soud tím vyjádřil své úvahy, jimiž se řídil při posuzování podmínek pro projednání odvolání v nepřítomnosti obviněné. Státní zástupce se s odvolacím soudem ztotožnil a za správnou označil úvahu odvolacího soudu, že samotná existence lékařského potvrzení o zdravotních potížích obviněné neznamena automaticky potvrzení neschopnosti obviněné dostavit se k jednání soudu a tím uplatit svá obhajovací práva. V intencích odůvodnění odvolacího soudu též zdůraznil, že lékařská zpráva s vyjádřením, že obviněné byl doporučen klidový režim bez psychické zátěže, která navíc vyvolává pochyby o autenticitě tohoto potvrzení, nemůže sloužit jako řádná omluva neúčasti na soudním jednání. Protože i v dalších argumentech přisvědčil odvolacímu soudu, navrhl, aby Nejvyšší soud dovolání obviněné podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněné odmítl a učinil tak v neveřejném zasedání.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) nejprve zkoumal, zda v této trestní věci je dovolání přípustné, zda bylo podáno v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit, a zda je podala osoba oprávněná. Shledal přitom, že dovolání obviněné je přípustné podle § 265a odst. 1, 2 písm. a) tr. ř. Obdobně zjistil, že dovolání bylo podáno osobou oprávněnou [§ 265d odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.).

Protože Nejvyšší soud neshledal ve smyslu § 265i odst. 1 tr. ř. žádné formální důvody, pro které by byl povinen dovolání odmítnout, přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. napadený rozsudek i řízení mu předcházející a shledal, že dovolání je důvodné.

Podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř. lze dovolání podat, byla-li porušena ustanovení o přítomnosti

obviněného v hlavním líčení nebo ve veřejném zasedání.

Citované ustanovení předpokládá, že v rozporu se zákonem bylo konáno hlavní líčení nebo veřejné zasedání v nepřítomnosti obviněného, ač měla být jeho přítomnost umožněna nebo zajištěna, čímž byl zkrácen na svém právu ve smyslu čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (publikované pod č. [2/1993](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů), podle něhož má každý právo, aby jeho věc byla projednána „... v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům ...“. V souladu s ním však ustanovení § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř. předpokládá takovou nepřítomnost obviněného u hlavního líčení nebo veřejného zasedání, která je v rozporu s konkrétním zákonným ustanovením, podle jehož výslovného příkazu nelze hlavní líčení nebo veřejné zasedání konat bez osobní účasti obviněného.

Přítomnost osob při veřejném zasedání obecně upravuje ustanovení § 234 odst. 1, 2 tr. ř. tak, že se veřejné zasedání koná za stálé přítomnosti všech členů senátu a zapisovatele, a - nestanoví-li zákon něco jiného - není účast státního zástupce a obhájce při veřejném zasedání nutná. Je tak patrné, že toto ustanovení přítomnost obviněného při veřejném zasedání neupravuje a tato není konkrétněji vymezena ani v žádném jiném ustanovení trestního řádu. Řešení otázky, kdy a za jakých okolností je účast obviněného při veřejném zasedání nutná, je možné vyvodit ze smyslu ustanovení § 233 odst. 1 tr. ř. upravujícího přípravu veřejného zasedání a je závislé na tom, zda předseda senátu obviněného o veřejném zasedání pouze vyrozuměl nebo zda jej k němu předvolal. Ohledně řízení u odvolacího soudu platí speciální ustanovení § 263 odst. 4 tr. ř., podle něhož v nepřítomnosti obviněného, který je ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody, lze veřejné zasedání odvolacího soudu konat jen tehdy, jestliže obviněný výslovně prohlásí, že se účasti při veřejném zasedání vzdává. Na projednávanou konkrétní věc toto posledně citované ustanovení nedopadá, protože obviněná se v době projednávání jeho odvolání před odvolacím soudem nenacházela ani ve vazbě ani ve výkonu trestu odnětí svobody, ale pobývala na svobodě.

Ve vztahu k tomu, kdy je možné přítomnost obviněného u veřejného zasedání považovat za nutnou, je potřeba vycházet z obecných principů, mezi něž v trestním právu rozhodně patří zajištění práv obviněného. Tato jsou upravena mimo jiné v ustanovení § 33 odst. 1 tr. ř. tak, že obviněný má právo vyjádřit se ke všem skutečnostem, které se mu kladou za vinu, a k důkazům o nich, není však povinen vypovídat. Může uvádět okolnosti a důkazy sloužící k jeho obhajobě, činit návrhy a podávat žádosti a opravné prostředky. Proto, aby tato jeho práva byla zajištěna a aby je mohl řádně uplatnit, je nezbytná jeho osobní přítomnost v řízení, v němž jsou takové důkazy nebo úkony prováděny.

Právo obviněného osobně se zúčastnit řízení před soudem je i v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva považováno za základní prvek práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 6 odst. 1 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (č. [209/1992](#) Sb., ve znění č. [41/1996](#) Sb. a č. [243/1998](#) Sb.). Citované ustanovení se musí uplatnit zejména za situace, kdy obviněný řádně a včas soudu oznámí, že se nemůže veřejného zasedání z objektivních důvodů zúčastnit, a případně vyjádří zájem na tom, aby se jej mohl zúčastnit v budoucnu (např. tím, že požádá o jeho odročení).

Ve vztahu k těmto zákonným hlediskům je třeba poukázat na fakta zjištěná v projednávané trestní věci z obsahu spisu. Na č. l. 1581 je založen pokyn předsedy senátu odvolacího soudu k nařízení veřejného zasedání na den 13. 9. 2006, z něhož je patrné, že obviněná byla o konání tohoto veřejného zasedání vyrozuměna prostřednictvím vzoru č. 7a tr. ř. „vyrozumění o veřejném zasedání“ (srov. Sdělení Ministerstva spravedlnosti ze dne 1. února 2002, č. j. 514/2001- org. o vydání vzorů „tr. ř., o. s. ř., k. ř., d. ř.“, doporučených pro použití v trestním a v občanském soudním řízení) a ke shodnému číslu listu je připojena dodejka, z níž je zřejmé, že obviněné bylo toto vyrozumění doručeno do vlastních rukou dne 17. 8. 2006.

Z obsahu spisu dále vyplývá, že i obhájci obviněné JUDr. R. V. bylo vyrozumění řádně dne 16. 8. 2006 doručeno. Podle údajů obsažených v protokolu o veřejném zasedání ze dne 13. 9. 2006 (č. l. 1595) se podává, že obhájce obviněné při zahájení veřejného zasedání soudu předložil vyjádření obviněné k projednávané věci, žádost o odročení veřejného zasedání a dvě lékařské zprávy (tyto doklady byly založeny jako č. l. 1604, 1605, 1607-1611). Podle písemné žádosti o odročení jednání obviněná uvedla, že pro akutní onemocnění omlouvá svou neúčast u veřejného zasedání a současně žádá o jeho odročení, protože se ho chce zúčastnit. V připojené lékařské zprávě praktická lékařka MUDr. V. Š. sdělila, že obviněná byla dne 12. 9. 2006 vyšetřena v ambulanci a na interní ambulanci, a že doporučuje klidový režim bez psychické zátěže. Podle další lékařské zprávy - označené jako nález s datem 12. 9. 2006 je zřejmé, že obviněná byla vyšetřena na EKG, je zde uveden výsledek tohoto vyšetření s doporučením zvýšit Betax, provést echo, EKG Holter a další laboratorní vyšetření. Vhodné je konstatovat, že pokud obviněná soudu předložila své písemné vyjádření, z obsahu spisu nevyplývá, že by jeho text byl v průběhu veřejného zasedání dne 13. 9. 2006 přečten, neboť protokol o veřejném zasedání (č. l. 1595-1600) žádný takový údaj neobsahuje. Zmínit je též vhodné úřední záznam provedený předsedou senátu dne 15. 9. 2006 (č. l. 1603), v němž je konstatováno, že se pokusil ověřit omluvy obviněné a zjistit její zdravotní stav u ošetřující lékařky MUDr. Š. podle telefonního čísla vyznačeného na otisku razítka této lékařky na jí vydané zprávě, avšak na uvedeném čísle se mu s lékařkou nepodařilo spojit, mimo jiné i proto, že telefonní číslo je šestimístné a neodpovídá užívaným číslům.

Odvolací soud, který měl uvedené skutečnosti k dispozici, na jejich podkladě dospěl k závěru, který vyjádřil na straně 10 odůvodnění svého rozhodnutí, že žádosti obviněné nebylo možné vyhovět proto, že „...z lékařské zprávy, kterou obviněná předložila prostřednictvím svého obhájce při veřejném zasedání, nevyplývá, že by obviněná nebyla schopna účasti u veřejného zasedání, kdy není ani zřejmé, zda jí byly indikovány nějaké léky, vystavena pracovní neschopnost apod. Sám soud se snažil ověřit zdravotní stav obviněné, avšak se mu nepodařilo spojit se s lékařkou uvedenou na zprávě, když z otisku razítka vyplývá zjevně neodpovídající telefonní číslo. Za tohoto stavu považuje odvolací soud omluvu obviněné za zcela nedostatečnou, neobjektivní a nedůvodnou a má tedy za to, že za těchto podmínek byl oprávněn konat veřejné zasedání v nepřítomnosti obviněné...“.

Nejvyšší soud se s tímto stanoviskem odvolacího soudu neztotožnil, považuje ho za neopodstatněné a nepodložené konkrétními skutečnostmi. Odvolací soud v něm zpochybnil přesvědčivost podkladů, které obviněná na svou omluvu předložila, aniž by pro své výhrady měl oporu v obsahu spisu. Pokud tento soud tvrdí, že se mu nepodařilo spojit s lékařkou MUDr. V. Š., je otázkou, kdy toto ověření provedl, neboť je potřeba upozornit, že podle úředního záznamu ze dne 15. 9. 2006 (č. l. 1603), bylo toto ověření provedeno až dva dny po konání veřejného zasedání. I kdyby však bylo ověření učiněno dne 13. 9. 2006 (v rozporu s datem na úředním záznamu), nemůže obstát argument o neúplnosti telefonního čísla na otisku razítka lékařské zprávy. Tento formální nedostatek nemůže být vykládán v neprospěch obviněné. Rozhodně bylo v možnostech soudu správné telefonní číslo jmenované lékařky zjistit a potřebnou informaci o akutnosti a závažnosti zdravotního stavu obviněné včas ověřit (tak jak to později v dalším řízení učinil i soud prvního stupně, který podle záznamu na č. l. 1658 s uvedenou lékařkou hovořil na telefonním č.).

Nutné však je s ohledem na obsah obou shora uvedených lékařských zpráv dojít k závěru, že praktická lékařka MUDr. V. Š. svou zprávu o nutnosti klidového režimu bez psychické zátěže vydala nikoliv jen podle obviněnou uváděných skutečností, ale na podkladě výsledků ambulantního vyšetření, které obviněná na interní ambulanci před tím týž den absolvovala a soudu ho též předložila.

Nejvyšší soud na základě těchto okolností shledal, že i bez dalšího ověření bylo možné dojít k závěru, že obviněná nepožadovala odročení veřejného zasedání svévolně a účelově, neboť z uvedených zpráv bylo patrné, že obviněné v účasti na veřejném zasedání bránila závažná překážka, kterou si sama

nezavinila (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 10. 2002, sp. zn. 5 Tdo 749/2002). Jestliže měl odvolací soud i přes informace vycházející z obsahu lékařských zpráv pochybnosti o věrohodnosti uvedených zjištění a předpokládal (i když ničím nedoložený), že obviněná byla schopna se na veřejné zasedání dostavit, měl svou pochybnost ověřit, a teprve na základě výsledku takového šetření rozhodnout, zda je žádost obviněné o odročení veřejného zasedání opodstatněná či nikoliv. To však neučinil. Pokud odvolací soud tímto způsobem nepostupoval, zasáhl tak do práva obviněné být přítomna při projednání své věci a vyjádřit se ke všem prováděným důkazům. Nelze ani odhlédnout od skutečnosti, že vyjádření obviněné (č. l. 1607-1611) nebylo v odvolacím řízení přečteno, a obviněné nebyl zaslán doplněk dovolání poškozeného (viz č. l. 1589), které Vrchní soud v Olomouci od poškozeného obdržel až dne 11. 9. 2006.

Na základě těchto skutečností Nejvyšší soud shledal, že pokud obviněná doložila, že má zdravotní problémy a nebylo prokázáno, že jde jen o účelovou snahu vyhnout se projednání věci před soudem, když současně požádala o odročení veřejného zasedání, jde o dostačující podklady k tomu, aby odvolacím soudem byla její žádost akceptována a aby bylo veřejné zasedání odročeno. Vzhledem k tomu, že takto postupováno nebylo, Vrchní soud v Olomouci jako soud odvolací pochybil, neboť obviněné z důvodů shora uvedených odňal právo zúčastnit se veřejného zasedání konaného dne 13. 9. 2006. Tím porušil ústavně zaručené právo obviněné vyplývající z ustanovení čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, podle něhož je třeba umožnit obviněnému účast na veřejném zasedání v případě, kdy na tom on sám trvá, výslovně projeví nesouhlas s konáním veřejného zasedání v jeho nepřítomnosti, a svou neúčast u již nařízeného veřejného zasedání včas a řádně omluví takovými důvody, které lze akceptovat a které obviněné objektivně brání zúčastnit se veřejného zasedání (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 6. 2003, sp. zn. 5 Tdo 442/2003 uveřejněné v Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, Svazek 26/2004, č. T- 621).

Nejvyšší soud tak shledal, že dovolání obviněné je důvodné, a proto napadený rozsudek soudu druhého stupně podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušil, jakož i všechna další rozhodnutí, která na toto rozhodnutí obsahově navazovala, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Vrchnímu soudu v Olomouci, aby věc s ohledem na shora vytknuté vady v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)